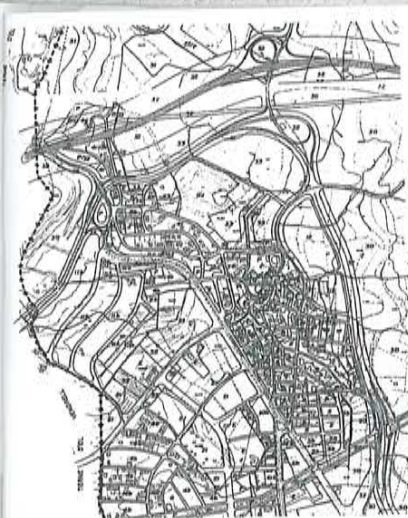
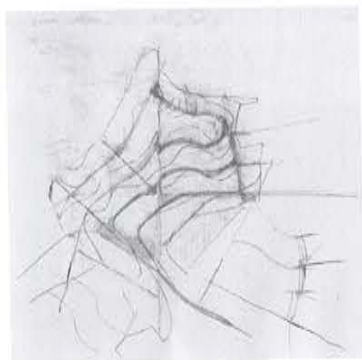

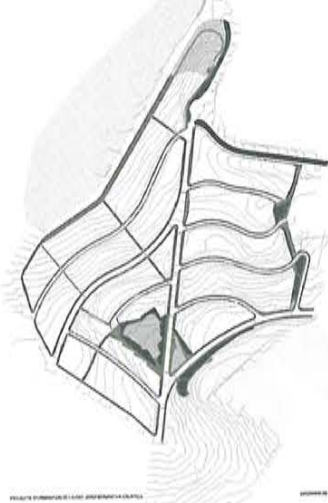
> Fragment del Pla general de Calafell (1988). A l'esquerra de la imatge, les grans *llesques interviàries* (11b) que vaig canviar amb el Pla parcial Bonanova de Calafell. A migdia, el cementiri (E), al nord, el sòl d'especial protecció (30) del turó de la Font i la previsió d'un nus viari a diferent nivell entre la C246 i una carretera de cornisa existent.

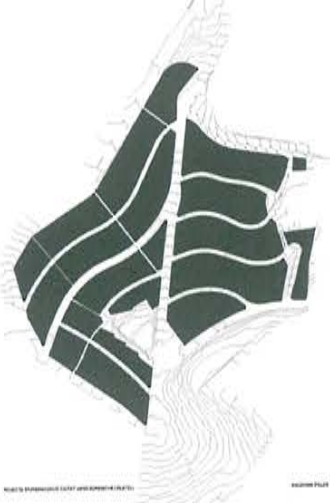
> Encaix general de la proposta damunt d'un *collage* d'interpretació del territori que vaig preparar. Bonanova és la clau de volta del gran arc entre el poble de Calafell i els seus carrers de cases i les urbanitzacions unifamiliars que remunten des del Sanatori de Sant Joan de Déu, arran de mar: Bonavista, El Romani, Bonavista Tennis i, entremig, Bonavista 2, desenvolupada d'acord amb un pla urbanístic que havia projectat un any abans, el 1992.

> Un dels primers croquis d'encaix. Resoldre la relació entre la topografia i els carrers és una de les qüestions més decisives en un projecte pensat per desplegar una urbanització en ciutat jardí sobre un relleu accidentat.

> Els carrers, les escales i els passos i els espais lliures estan molt relacionats entre si. Es proposen solucions de detall per treure partit de l'accidentada orografia i poder aconseguir alguns efectes conjunts: la diagonal central rectilínia nord-sud o la formació d'un gran espai lliure de respecte i protecció del fons de la vall del Meix i el cementiri.

> Les illes sobre les quals s'establiran les parcel·les de cases unifamiliars poden semblar irregulars, però en realitat s'han projectat respectant les restriccions geomètriques que imposa el fet que totes mesuren entorn dels 485 m² i havien de ser raonablement amples i homogènies.

La sostenibilitat en la pràctica urbanística del nostre temps

Encara no tinc 30 anys. I es pot dir que en fa menys de 10 que tinc consciència del que signifiquen i el que impliquen conceptes com «ordenació del territori», «planejament territorial» o «requalificació urbanística». Aquestes dues realitats, però, no són un obstacle perquè a hores d'ara ja pugui haver entès —en la meua modesta opinió— quins elements ha de considerar i cap on s'ha d'encaminar una pràctica urbanística i de planificació territorial «responsable».

Els exemples, bona part dels quals amb un origen allunyat del temps actual —però de ferides i cicatrius en el territori ben visibles avui dia— i molts d'altres recents i actuals, de degradació territorial i de malversació flagrant de recursos naturals (aigua, energia, materials, el mateix «territori», etc.) són nombrosíssims. En aquest *scenario*, doncs, cal valorar molt positivament l'entrada en vigor a Catalunya de la Llei 2/2002 d'urbanisme i del nou context que se'n deriva: són les primeres passes en la direcció correcta del que ja he apuntat anteriorment com la «pràctica urbanística responsable del nostre temps». Com diu el saber popular, «el que és important de les primeres passes no és tant la distància recorreguda com la direcció que es pren».

L'article 3 de la Llei 2/2002 estableix, d'una manera genèrica, l'esperit que hauria d'impregnar i alimentar aquesta pràctica urbanística «responsable» a casa nostra, definida segons el concepte de «desenvolupament urbanístic sostenible». Els articles 59.f i 66.h de la llei van més enllà i defineixen un instrument o una eina per formalitzar aquest esperit «sostenibilista»: els informes mediambientals. Quins n'han de ser els continguts? Per què han de servir? En quina mesura afecten la «praxis urbanística»?

Aquestes són algunes de les moltes preguntes que hom es pot plantejar sobre la figura dels informes ambientals de planejament. Les respostes a aquestes preguntes estan en funció d'una diversitat de paràmetres entre els quals podem esmentar els següents:

- La situació objecte d'estudi: és òbvia la diferència entre l'informe ambiental d'un Pla d'ordenació urbanística municipal i els informes ambientals, per exemple, d'un Pla especial d'adequació d'un establiment turístic o d'una modificació puntual d'un antic Pla general municipal.
- El context territorial: és clara també la diferència entre el POUM de municipis com Reus, Tarragona o Cambrils i el POUM de municipis com Prades, Riudecanyes o el Pont d'Armentera.
- El moment en què es dugui a terme l'anàlisi ambiental amb relació al moment d'elaboració del planejament de referència: és molt diferent fer un informe ambiental paral·lelament al treball d'anàlisi pròpiament urbanístic o fer-lo *a posteriori*.
- Allò que la normativa sectorial disposi i de la interpretació que els òrgans administratius competents en facin.
- La voluntat dels diversos ens amb potestat interventora territorial i urbanística (administracions, agents immobiliaris i gabinets d'arquitectura, per esmentar-ne els principals).

Tot i la diversitat de paràmetres que apuntàvem en els punts anteriors, podem afirmar que hi ha una sèrie d'elements que els informes ambientals han de tractar ineludiblement.

Els informes ambientals primerament han de partir de l'anàlisi ambiental i territorial de l'entorn objecte d'estudi, i n'han de detectar i descriure els potencials i els déficits. Per potencials entenem un conjunt de factors diversos que poden comprendre variables climàtiques, les reserves d'aigua subterrània, el paisatge, els espais naturals o els elements patrimonials i etnològics per esmentar-ne alguns. Per déficits entendrem el conjunt de qüestions que afectin d'una manera negativa la base dels recursos naturals i la qualitat de vida dels habitants de l'indret objecte d'estudi. Així, aspectes com la manca de recursos naturals propis, l'absència d'espais lliures no urbanitzats de qualitat o l'existència de riscos ambientals (inundacions, incendis forestals, riscos derivats d'activitats industrials...) seran identificats com a déficits.

Una vegada feta l'anàlisi ambiental i territorial de l'entorn objecte d'estudi, l'informe ambiental ja pot abordar l'anàlisi de la proposta urbanística pròpiament dita. Aquesta anàlisi haurà de valorar els paràmetres territorials i d'activitats (extensió per urbanitzar en el context del seu territori, usos previstos, la seva interrelació, etc.), els paràmetres poblacionals (quantitat de població resident prevista, distribució de la població, densitats...) i els paràmetres ambientals associats a aquests dos conjunts de paràmetres anteriors. Per paràmetres ambientals entendrem, entre d'altres, els consums d'aigua (la diversitat d'usos, la qualitat, l'origen), els consums d'energia (les fonts d'energia utilitzades i els impactes associats), la mobilitat, la generació de residus i el seu tractament o els espais verds (la representativitat en el conjunt de l'entorn objecte d'estudi, la seva estructura, composició i funcionalitat).

Les anàlisis exposades anteriorment permeten donar pas a la darrera fase de l'informe ambiental: la *propositiva*. En aquesta és on es formulen, recullen i adopten els criteris i les mesures de «sostenibilitat» del desenvolupament urbanístic o de la pràctica urbanística objecte d'estudi. És el moment en què hom s'ha de posicionar respecte dels elements naturals i patrimonials que cal conservar, renunciar a d'altres, corregir o minimitzar problemàtiques associades a la proposta urbanística i, en definitiva, definir les accions que es proposen d'incorporar en la proposta urbanística (ja sigui en la fase analitzada o en fases de desenvolupaments urbanístics posteriors).

Ja apuntava a l'inici d'aquest escrit que ens trobem tot just al principi del que és, sens dubte, un nou context de discussió urbanística i territorial

al nostre país. Algunes persones, aquelles amb un esperit més ambiciós i exigent de defensa del territori que des de fa anys clamen per un canvi de criteris en la pràctica urbanística i de planejament territorial, probablement pensaran que aquestes primeres passes no són prou significatives (o que haurien d'haver arribat abans), però jo tinc molt clar que en aquest nou context —ultra les normatives ambientals, cada cop més exigents, i la major consciència ecològica de la societat— no hi ha marxa enrere i que a curt i mitjà termini aquelles pràctiques urbanístiques que no incorporin de manera significativa anàlisis i criteris de sostenibilitat estan inevitablement condemnades a quedar caduques i per tant a deixar de ser competitives.

Sergi Nogués Mont

Ambientòleg, director i cap de l'Àrea d'Urbanisme i Medi Ambient de Limonium – Societat d'Actuacions Ambientals

